

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě – pobočka v Olomouci rozhodl samosoudkyní JUDr. Martinou Radkovou ve věci žalobce **J. V.**, bytem S. 586/7, O., proti žalovanému **Ministerstvu práce a sociálních věcí**, se sídlem v Praze, Na Poříčním právu 376/1, o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne **28. 3. 2014**, č. j. **MPSV–UM/2023/14/4S–OLK**, ve věci příspěvku na péči,

t a k t o :

I. Rozhodnutí žalovaného ze dne **28. 3. 2014**, č. j. **MPSV–UM/2023/14/4S–OLK**, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

II. Žalovaný **je povinen** zaplatit na náhradě nákladů řízení žalobci částku ve výši 1.000 Kč a státu na účet Krajského soudu v Ostravě 825 Kč, to vše do 30 dnů od právní moci rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobou doručenou soudu dne 14. 5. 2014 žalobce brojil proti napadenému rozhodnutí, protože nebyl správně zhodnocen stupeň jeho závislosti, žalobce

nezvládá základní životní potřebu mobilitu. Žalobce brojil proti posouzení od 14. 5. 2013, kdy žalovaný popřel, že je osobou, která úkony v oblasti základní životní potřeby mobility zvládá samostatně, a tento závěr neopírá o žádný relevantní podklad. Žalobce namítal porušení § 3 a § 68 odst. 3 správního řádu. Napadené rozhodnutí se jen velmi slabě vypořádává s relevantními podklady, které měl k dispozici a jeho závěry jsou ne zcela v souladu se znaleckým posudkem MUDr. T. V. ze dne 26. 11. 2013. Napadené rozhodnutí vychází z posudku PK MPSV, který uvádí, že žalobce je schopen chůze a přepravy dopravními prostředky v doprovodu druhé osoby, což je zohledněno v nezvládání základní životní potřeby orientace a k posudku znalce komise uvedla, že hlavní problém spočívá v nedostatečné sociální rehabilitaci. Tento závěr účelově převrací posudek soudního znalce, který tento závěr uváděl obecně a nikoliv přímo ve vztahu ke schopnosti žalobce zvládat úkony v oblasti mobility. Z posudku znalce jednoznačně vyplynulo, že osoba s praktickou slepotou nemusí být schopna i při použití všech dostupných fasilitátorů zvládat úkony v oblasti základní životní potřeby mobility. Závěr žalovaného je i v rozporu s § 2 odst. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb. Ze strany posudkové komise nebyly v případě žalobce kompetence podle uvedeného ustanovení pro zvládání mobility prokázány, nadto z jejího závěru jasně vyplývá, že úkony v této oblasti zvládá jen s doprovodem. Napadené rozhodnutí nemá oporu v předložených odborných lékařských nálezech a posudková komise nepostupovala správně při zhodnocení žalobcových schopností zvládat úkony základní životní potřeby mobility. Z lékařských zpráv vyplývá, že žalobce trpí praktickou slepotou, která vyžaduje dohled a pomoc při zvládání úkonů základní životní potřeby mobility. Žalobce mobilitu zvládá pouze za doprovodu druhé osoby. Pokud je osobou závislou v prvním stupni, nemá ho kdo doprovázet, proto se nedostane včas do školy ani nikam jinač. Závěr žalovaného o tom, že se má umět pohybovat po naučených trasách, když se jeho prostředí mění – v současné době se jeho rodina přestěhovala do Olomouce kvůli studiu žalobce - je nepřipadný. Žalobce potřebuje speciální podmínky pro studium a tam patří i doprovod do školy a asistence ve škole, což u prvního stupně závislosti splnit nelze. Pro studium žalobce denně nosí notebook s přenosnou lupou, zařízení je velmi drahé (80.000 Kč) a taky těžké. V prostředcích městské hromadné dopravy hrozí odcizení, kdyby jezdil sám, proto se dopravuje do školy autem. Nemusí tak těžký batoh s lupou nosit, ale vozí se až do školy. Podle žalobce nebyly ze strany PK MPSV vzaty v úvahu činnosti tvořící obsah jednotlivých úkonů ani dodržena kritéria pro posuzování míry závislosti.

[2] Žalovaný k námitkám žalobce ve svém vyjádření uvedl, že respektoval právní závěr krajského soudu považovat žalobce za osobu závislou ve stupni II, když předloženým znaleckým posudkem bylo prokázáno, že žalobce nezvládá 5 základních životních potřeb. Rozsudkem krajského soudu byl žalovaný vázán pro období od 1. 12. 2012 do 13. 5. 2013. Další období nebylo do rozsudku soudu ani do znaleckého posudku zahrnuto. Proto žalovaný požádal o nové posouzení stupně závislosti PK MPSV. K námitce porušení § 68 odst. 3 správního řádu žalovaný uvedl, že vycházel ze zákonem stanovených podkladů, tj. posudku PK MPSV a výsledku sociálního šetření s přihlédnutím k průběhu celého řízení o příspěvku na péči. Napadené rozhodnutí obsahuje důvody konečného výroku a podklady a úvahy, na základě kterých žalovaný dospěl ke svému závěru, a obsahujících i odůvodnění a reakce na námítky uplatněné v průběhu řízení. Byly zhodnoceny i informace, které

vyplývaly ze sociálního šetření, a nebyl pominut žádný z důkazů pro rozhodování. Ohledně mobility žalovaný odkázal na zdůvodnění žalobou napadeného rozhodnutí. Z povahy schopnosti zvládat tuto základní životní potřebu vyplývá, že u osob neschopných zvládat této základní životní potřeby by mělo jít zejména o poruchy pohybového ústrojí ve smyslu parézy nebo plegií, kdy osoba není schopna zvládat vstávání, usedání, stoj, zaujímat polohy, pohybovat se chůzí krok za krokem, popř. i s přerušováním a zastávkami, v dosahu alespoň 200 m, a to i po nerovném povrchu, chůzí po schodech v rozsahu jednoho patra směrem nahoru a dolů, používat dopravní prostředky, včetně bariérových. Za ty je třeba považovat i osobní automobil, byť i bezbariérově upravený. Žalobce dle svého vyjádření používá bariérový dopravní prostředek běžně. Podle žalovaného časový plán cesty, přeprava zavazadel do školy, nebezpečí zcizení osobních věcí atd. není i posudkově rozhodnou skutečností, stejně tak jako potřeba doprovodu další osobou, která vyplývá z pohybových a orientačních problémů. Rodina žalobce se do Olomouce dle dostupné evidence nepřistěhovala v současné době, k trvalému pobytu v Olomouci byl žalobce hlášen nejméně od roku 2010 a na současné adrese pak od srpna 2013. U žalobce byly zjištěny dostatečné mentální schopnosti pro návyky úkonů soběstačnosti. Jestliže si však svůj potenciál a své schopnosti žalobce optimalizovat nepřeje, je to jeho svobodné rozhodnutí. Avšak poskytování příspěvku na péči podléhá příslušným právním předpisům, pro které v tomto případě zřetelně artikuluje příčinnou souvislost mezi poruchou funkční schopnosti z důvodu nepříznivého zdravotního stavu a pozbytí schopnosti zvládat základní životní potřebu v přijatelném standardu. Jinými slovy nelze výši příspěvku na péči posuzovat podle toho, co žalobce subjektivně uvádí, že nezvládá, ale je třeba nalézt medicínský korelát, který takovou neschopnost žalobce objektivně prokazuje. Žalobce pro podporu svých tvrzení nenavrhл provedení dalšího důkazu, aniž by neprovedení některého namítal.

[3] Soud nechal k návrhu žalobce v řízení vypracovat jako důkaz znalecký posudek MUDr. T. V., který ho podal dne 5. 10. 2014. Soud zadal znalci posouzení pouze sporné základní životní potřeby, a to mobility pro období od 14. 5. 2013 do 28. 3. 2014 (datum vydání, tj. vypravení rozhodnutí podle § s. ř.) tak, jak to požadoval žalobce v žalobě.

[4] Znalec ve svém posudku dospěl k závěru, že žalobce v rozhodném období nezvládal základní životní potřebu mobility a v uvedeném období nedocházelo ke změnám. Ve své úvaze znalec uvedl, že fyziologickou funkcí zrakového orgánu je schopnost rozeznávat zrakem. Slepota a praktická slepota je funkční porucha zrakového orgánu. Slepota a praktická slepota je funkční porucha, která spočívá ve ztrátě schopnosti orientace. Schopnost rozeznávat zrakem je uvedeno v základní životní potřebě orientace. Na základě tohoto poznatku je nasnadě závěr, že se jedná o ztrátu základní životní potřeby orientace. Pokud bychom zkoumali pouze příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, tj. schopnost rozeznávat zrakem, mohli bychom se dostat do nelogické situace. Veškeré ostatní úkony bychom měli považovat za zvládnuté, protože nezvládání dalších úkonů spočívá ve ztrátě orientace, a to je již zohledněno v životní potřebě orientace. Stupeň závislosti však neodškodňuje příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu ani funkční poruchu (v tomto případě ztrátu schopnosti rozeznávat zrakem), ale jejich nepříznivý

sociální důsledek. Tímto sociálním následkem v tomto případě může být schopnost zvládat základní životní potřeby, a to bez ohledu na příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu (§ 2a vyhlášky č. 505/2006 Sb.). U příčiny dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zkoumáme pouze to, zda porucha funkce dosahuje těžké nebo úplné ztráty funkce. Algoritmus posuzování stupně závislosti je následující:

- 1) stanovení nemoci (diagnózy),
- 2) stanovení funkční poruchy způsobené nemocí,
- 3) stanovení závažnosti funkční poruchy v důsledku nemoci (pro účely stanovení stupně závislosti porucha funkce musí dosáhnout těžké nebo úplné ztráty),
- 4) stanovení, zda porucha funkce je příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu,
- 5) stanovení schopnosti zvládat základní životní potřeby, a to bez ohledu na příčinu (body 1 – 3).

[5] V důsledku slepoty postižená osoba není schopna používat bariérových dopravních prostředků, včetně osobního motorového vozidla. Osoba postižená slepotou je schopna přepravy osobním motorovým vozidlem. To však ještě nemůžeme považovat za schopnost používat tento dopravní prostředek v přijatelném standardu. Za schopnost používat dopravní prostředek v přijatelném standardu by bylo možno považovat, kdyby osoba bez pomoci druhé osoby byla schopna dopravní prostředek vyhledat, do dopravního prostředku bezpečně nasednout, byla schopna přepravy, vysednout a dostat se bez pomoci druhé osoby na místo určení. Osoba postižená slepotou je schopna být přepravena osobním motorovým vozidlem, avšak musí mít vždy řidiče. Není schopna bez pomoci druhé osoby osobní auto na parkovišti vyhledat, bezpečně kdekoli nasednout a vysednout a dojít na místo určení. K tomu, aby kdokoliv bez cizí pomoci byl schopen do osobního motorového vozidla bezpečně nasednout a po přepravě vysednout, musí bezpečně rozeznat dopravní situaci kolem motorového vozidla. Osoba postižená slepotou toho bez pomoci druhé osoby není schopna. Zcela jiná situace je při použití bezbariérového dopravního prostředku osobou postiženou slepotou. Bezbariérový dopravní prostředek se zastavuje standardně na stejné zastávce a postižená osoba nemá problém s vyhledáním zastávky ve známém prostředí. Bezbariérový dopravní prostředek je vybaven řadou technických pomůcek, které ho umožní samostatně používat. Ani použití bezbariérového dopravního prostředku není zcela ideální, ale je mnohem blíže standardu. U osoby postižené slepotou, abychom mohli považovat za zvládnutý úkon mobility, musí být schopna zvládnout použití bezbariérového dopravního prostředku, a to bez ohledu na to, že se jedná o funkční ztrátu orientačních schopností (funkční ztráta orientace je příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu). Osoba musí být schopna zcela samostatně použití bariérového dopravního prostředku rozeznat, provést a zkontrolovat. Osoba postižená slepotou není schopna samostatně bez cizí pomoci použití bariérového dopravního prostředku rozeznat, provést ani zkontrolovat. Není schopna proto základní životní úkon mobility zvládat. Některé aspekty výše uvedeného případu

znalec při prvotním posouzení konzultoval telefonicky s právníkem Kanceláře ochránce práv a Tyfloservisu, což je organizace zabývající se sociální rehabilitací osob postižených slepotou. Podle jejího pracovníka i použití bezbariérového dopravního prostředku pro osobu postiženou slepotou může být za určitých okolností velmi problematické, například při výlucce. Po podání prvního znaleckého posudku byl znalec kontaktován posudkovou lékařkou MPSV, která se mu snažila vysvětlit, že osoba postižená slepotou je schopna zvládat základní životní potřebu mobilita a vytýkala mu, že již není zaměstnancem resortu MPSV, a proto mu chybí metodické vedení. Znalec argumentoval tím, že slepota z hlediska medicínského je ztráta orientačních schopností, avšak při posuzování se nemůžeme řídit pouze medicínským hlediskem, ale musíme respektovat i právní normy s tím související. Uvedené jednání znalec označil za ovlivňování a uvedl, že je pravda, že v současnosti jeho hlavní činností není obor posudkové lékařství a není zaměstnancem resortu MPSV, ale dlouhodobě jím byl a během zaměstnání získal statut soudního znalce v oboru posudkového lékařství. Základní principy posuzování se nijak nemění. Právní normy, kde je stanoven způsob posuzování, nejsou určeny pouze pro lékaře resortu MPSV, ale pro všechny občany. Soudně znalecká činnost v oboru posudkového lékařství je navíc mnohem širší než agenda, která podléhá resortu MPSV. Navíc jako praktický lékař i lékař pracovnělékařské péče je znalec v soustavném kontaktu s osobami, které pobírají různé dávky na základě posudků z resortu MPSV. Dále znalec pracuje na dohodu s Kanceláří Veřejného ochránce práv jako konzultant z oboru posudkového lékařství. Znalec se zúčastňuje opakovaně postgraduálního školení, které s oborem posudkového lékařství souvisí, provádí konzultační činnost, mj. související s oborem posudkového lékařství. Řada kolegů z řad praktických lékařů z celé republiky se na znalce obrací s požadavkem o konzultaci a díky tomu má mnohem širší náhled na obor posudkového lékařství než lékař, který je pouze metodicky veden MPSV. Například komise MPSV nemají zkušenosti s posuzováním dočasné pracovní neschopnosti, protože tato agenda se k nim vůbec nedostane a zůstává pouze na úrovni ČSSZ. Posuzování dočasné pracovní neschopnosti je přitom nezbytnou součástí posudkového lékařství. Znalec ubezpečil všechny lékaře resortu MPSV i ČSSZ, byť jsou metodicky vedeni resortem MPSV, že v oblasti posuzování dočasných pracovních neschopností vládne naprostý chaos. Lékaři ČSSZ by přitom měli dohlížet na dodržování posuzování této agendy a měli by metodicky vést všechny lékaře. Bohužel znalec z každodenních zkušeností ví, že se tak neděje. K vyjádření žalovaného k žalobě a odkaz žalovaného na poruchy pohybového ústrojí ve smyslu parézy nebo plegií, znalec uvedl, že předpokládá, že žalovaný měl na mysli těžkou parézu pohybového aparátu. Pokud to tak je, tak zcela evidentně žalovaný zdůvodňuje nezvládnutí základní životní potřeby mobility funkční poruchou pohybového aparátu, ta je z hlediska posuzování stupně závislosti příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. Takové zdůvodnění je zcela evidentně v rozporu s § 2a vyhlášky č. 505/2006 Sb. Pokud dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav je zapříčiněn těžkou poruchou nebo ztrátou funkce, při zkoumání schopnosti zvládat základní životní úkony se tato příčina již dále nebere v úvahu. Zvládání úkonů základní životní potřeby jako důsledek dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu se zkoumají nezávisle na příčině. K vyjádření žalovaného o zvládání bariérového dopravního prostředku žalobcem běžně a bez obtíží, znalec uvedl, že posuzovaný je sice schopen transportu osobním autem, to

však ještě neznamená, že je ho schopen používat ve smyslu definice vyhlášky č. 505/2006 Sb. Postižená osoba musí být schopna předmětný úkon rozeznat, provést a zkontrolovat. Posuzovaná osoba je schopna do auta nasednout i vysednout, není však schopna rozeznat místo, kde se osobní auto nachází (v místě bydliště auto může být na vyhrazeném parkovišti, ale v místě dojezdu již ne), při nasednutí ani vysednutí není schopna rozeznat dopravní situaci kolem auta a po vysednutí není schopna dojít na místo určení (auto nemůže zastavit vždy na stejném místě, i kdyby se jednalo o opakující se trasy dojezdu). Navíc při používání osobního auta vždy potřebuje řidiče. Samotnou podstatou posuzování podle přílohy vyhlášky č. 505/2006 Sb. je posuzování stupně závislosti. Již ze samotného názvu vyplývá, že se jedná o závislost na někom. Podle § 7 zákona č. 108/2006 Sb. podle přiznaného stupně závislosti se přiznává příspěvek na péči, který se poskytuje osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby. Je-li potřeba doprovod k tomu, aby posuzovaný příslušný životní úkon mohl rozeznat, zkontrolovat a provést, je zcela jistě doprovod další osobou posudkově rozhodnou skutečností. Nelze pominout ani to, že osobě postižené slepotou může být přidělena průkazka ZTP/P. Jako držitel této průkazky může dostávat tato osoba příspěvek na mobilitu. Zcela jistě se jedná o odškodnění podle jiné právní normy než posuzování stupně závislosti. Právní norma stanovuje způsob odškodnění, avšak nepříznivá sociální situace je identická a zcela nezávislá na právní normě. Bylo by poněkud nelogické, že podle jedné právní normy osoba se stejným postižením je zcela mobilní a podle jiné právní normy může dostat odškodnění z důvodu nepříznivé sociální situace omezené mobility. Žalobce podle vyhlášky č. 505/2006 Sb. v důsledku dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopen zvládat životní úkon mobility a není schopen používat bariérových dopravních prostředků, včetně osobního motorového vozidla. Žalobce rozhodně není schopen v přijatelném standardu rozeznat a zkontrolovat úkon použití bariérového dopravního prostředku. Nutnost přítomnosti řidiče při použití osobního auta je poněkud otázkou jinou než posudkově medicínskou (přítomnost řidiče je nutná i u jiných bariérových i bezbariérových dopravních prostředků).

[6] S posudkem byli seznámeni oba účastníci řízení, žalobce s posudkem vyslovil souhlas u jednání soudu a žalovaný nevznnesl proti posudku žádné námítky. Žádné další dokazování žádný z účastníků řízení již nenavrhoval a ani soud neshledal potřebu ho provádět.

[7] Podle § 75 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále „s. ř. s.“), při přezkoumání rozhodnutí vychází soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

[8] Po provedeném řízení krajský soud dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

[9] Podle § 8 odst. 2 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění účinném v roce 2013, osoba starší 18 let věku se považuje za závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve

a) stupni I (lehká závislost), *jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat tři nebo čtyři základní životní potřeby,*

b) stupni II (středně těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat pět nebo šest základních životních potřeb,

c) stupni III (těžká závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat sedm nebo osm základních životních potřeb,

d) stupni IV (úplná závislost), jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu není schopna zvládat devět nebo deset základních životních potřeb,

a vyžaduje každodenní pomoc, dohled nebo péči jiné fyzické osoby.

[10] Krajský soud provedeným řízením a dokazováním vzal za prokázané, že žalovaný napadeným rozhodnutím zamítl odvolání žalobce a potvrdil rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Olomouci ze dne 19. 11. 2012, č. j. MPSV–UP/815028/12/AIS–SSL, kterým bylo rozhodnuto snížit žalobci příspěvek na péči z 12.000 Kč na 800 Kč měsíčně od prosince 2012. Výrok svého rozhodnutí žalovaný odůvodnil výsledkem posouzení stupně závislosti posudkovou komisí Ministerstva práce sociálních věcí, podle kterého žalobce je osobou závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni I (lehká závislost). Z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobce vzhledem ke svému zdravotní stav nebyl schopen zvládnout čtyři ze základních životních potřeb: orientace, komunikace, osobní aktivity a péče o domácnost. U zbývajících základních životních potřeb považovalo ministerstvo za prokázané, že by je měl žalobce schopen samostatně vykonat vzhledem ke svému zdravotnímu stavu. Žalobce by měl být vzhledem k dokumentovanému zdravotnímu stavu schopen zvládat. Pokud jde o spornou základní životní potřebu mobilitu, žalovaný odkázal na přílohu č. 1 k vyhlášce č. 505/2006 Sb. a na to, že žalobce nemá žádné omezení pohybového aparátu a není u něj dokumentována omezená hybnost horkých i dolních končetin. Žalobce je schopen chůze po rovině i po schodech, chůze po nerovném povrchu a je schopen přepravovat se dopravními prostředky (včetně bariérových), to vše v doprovodu druhé osoby, což je zohledněno v nezvládnání ZŽP orientace. V posouzení soudního znalce z oboru posudkového lékařství ze dne 26. 11. 2013 je uvedeno, že v tomto konkrétním případě, má-li hodnota kapacity v reálu nižší hodnoty než výkon, hlavní problém spočívá v nedostatečné sociální rehabilitaci. Žalovaný uvedl, že schopnost zvládat jednotlivé základní životní potřeby se hodnotí v přirozeném sociálním prostředí. Podle § 3 písm. d) zákona o sociálních službách je přirozeným sociálním prostředím rodina a sociální vztahy k osobám blízkým, domácnost osoby, sociální vztah k další osobám, se kterými sdílí domácnost, a místa, kde osoby pracují, vzdělávají se a realizují běžné sociální aktivity. Vzhledem k tomu, že žalobce studuje na střední škole, mentální schopnosti jsou natolik dostatečné, že je schopen nacvičit řadu výkonů soběstačnosti (například cestu do školy a zpět). PK MPSV blíže vysvětlila medicínské důvody, které jí vedly k posudkovému zhodnocení, že u žalobce nejsou omezeny funkční schopnosti nutné ke zvládnání zbývajících u ostatních základních životních potřeb. Posudková komise plně souhlasila se závěrem posudkového zhodnocení této komise i ve složení ze dne 4. 3. 2013. Žalovaný odkázal na § 9 odst. 4 a 5 zákona o sociálních službách a hodnocení

funkčního dopadu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu na konkrétní schopnost, přitom se nepřihlíží k pomoci, dohledu nebo péči, která vyplývá z funkčního dopadu tohoto stavu. Pro uznání závislosti v příslušné ZZP musí existovat příčinná souvislost mezi poruchou funkčních schopností z důvodu nepříznivého zdravotního stavu a pozbytím schopnosti zvládat základní životní potřebu v přijatelném standardu. Funkční schopnosti se hodnotí s využíváním zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využíváním běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku. Posouzení zdravotního stavu žadatele o příspěvek na péči a následné stanovení stupně závislosti je plně v kompetenci PK MPSV. Komise posoudila zdravotní stav žalobce na základě kompletní lékařské dokumentace a souvisejících podkladů s tím, že posudkoví lékaři vycházeli z aktuálního zdravotního stavu žalobce z objektivně zjištěných posudkově významných skutečností. Žalovaný neměl důvod pochybovat o objektivitě stanoviska posudkové komise. Žalovaný považoval posudek za vnitřně bezrozporný. Komise zpracovala posudek v řádném složení za účasti specialisty (obor oftalmologie) podle povahy tvrzených a diagnostikovaných zdravotních obtíží a odkázala na podkladovou dokumentaci – lékařské zprávy, znalecký posudek MUDr. T. V. ze dne 26. 11. 2013, rozsudek Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 7. 1. 2014 a úplnou spisovou dokumentaci OSSZ a referátu odvolání správní agendy Olomoucký kraj, včetně odvolání žalobce, a výsledek sociálního šetření ze dne 26. 10. 2012. Mimo čtyři uznané základní životní potřeby by žalobce měl být schopen zvládnout v přiměřeném standardu ostatní základní životní potřeby. Takový závěr není v rozporu s lékařskými nálezy, které měla posudková komise k dispozici, a v rozporu nejsou ani jednotlivé lékařské nálezy. Posouzení stupně závislosti není na volné úvaze posudkové komise, ale musí odpovídat posudkovým kritériím podle přílohy č. 1 k vyhlášce č. 505/2006 Sb., což předmětný posudek splnil. Posouzení stupně závislosti je věcí odborně medicínskou, proto žalovaný nemůže posuzovat věcnou správnost posudku, přezkumná činnost se proto omezuje na přezkum úplnosti a přesvědčivosti. Posudkové lékařství je specializovaný obor vyžadující znalost klinické medicíny a práva sociálního zabezpečení a jejich interpretaci při posuzování zdravotního stavu u jednotlivých posudkových kategorií. Posudkový lékař je odborníkem ve svém oboru, stejně tak jako ostatní lékaři ve svých specializacích. Zdravotní stav pro účely pojistných dávek posuzuje posudkový lékař podle podmínek stanovených zákonem a prováděcích předpisů, které upravují posuzování zdravotního stavu. Těmito kritérii se posudkový lékař musí řídit a nemůže je měnit. Změnu legislativy může provést pouze zákonodárce. Výsledek sociálního šetření slouží jako jeden z podkladů a pokud se od posouzení liší, důvod je třeba spatřovat v tom, že posudková komise není vázána pouze sociálním šetřením nebo tím, co žalobce nebo jeho zástupce uvádí. Rozdíly mezi záznamy ze sociálního šetření a výsledkem posouzení stupně závislosti jsou proto zcela běžné a nezpůsobují nezákonnost rozhodnutí.

[11] Soud konstatuje, že odůvodnění napadeného rozhodnutí je velmi podrobné a proto soud neshledal jeho nepřezkoumatelnost, neboť se všemi námitkami žalobce se žalovaný precizně vypořádal - otázka správnosti odpovědí byla pak věcí dalšího dokazování u soudu.

[12] Přezkoumává-li krajský soud správní rozhodnutí žalované o nároku na dávku podmíněnou zdravotním stavem, je rozhodnutí soudu především závislé na odborném lékařském posudku. V tom se soud shoduje s žalovaným.

[13] V soudním řízení správním ve věcech příspěvků na péči není dána kompetence posudkových komisí MPSV (§ 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb.). S ohledem na podrobnost žaloby, přesvědčivé a relevantní námitky žalobce a procesní stav věci (poukaz na rozpor posudků a PK MPSV a znalce, zdravotní stav žalobce, rozdíly v posouzení za jednotlivá období, když nevyšly najevo změny zdravotního stavu) soud provedl důkaz znaleckým posudkem MUDr. T. V., znalce z oboru zdravotnictví se specializací posudkové lékařství, ze dne 5. 10. 2014. Soud vzal za prokázané vzhledem k přesvědčivému odůvodnění a argumentaci znalce v jeho posudku, že žalobce není schopen zvládnout pět základních životních potřeb, a to včetně sporné základní životní potřeby mobility.

[14] Podle § 1 odst. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách, ve znění účinném ke dni vydání napadeného rozhodnutí, *schopnost osoby zvládat základní životní potřeby se pro účely stanovení stupně závislosti hodnotí podle aktivit, které jsou pro jednotlivé základní životní potřeby vymezeny v příloze č. 1 k této vyhlášce. Podle § 1 odst. 2 téže vyhlášky schopnost osoby zvládat základní životní potřeby pro účely stanovení stupně závislosti se hodnotí v přirozeném sociálním prostředí a s ohledem na věk fyzické osoby.*

[15] Podle § 1 odst. 3 citované vyhlášky *při hodnocení schopnosti osoby zvládat základní životní potřeby se hodnotí*

a) tělesné struktury a

b) tělesné funkce duševní, mentální, smyslové, oběhové, dechové, hematologické, imunologické, endokrinologické, metabolické, zažívací, vylučovací, neuromuskuloskeletální, včetně hrubé a jemné motoriky, a funkce hlasu, řeči a kůže,

a to ve vztahu k rozsahu a tíži poruchy funkčních schopností.

[16] Podle § 1 odst. 4 citované vyhlášky *za neschopnost zvládání základní životní potřeby se považuje stav, kdy porucha funkčních schopností dosahuje úrovně úplné poruchy nebo poruchy těžké, kdy i přes využívání zachovaných potenciálů a kompetencí fyzické osoby a využívání běžně dostupných pomůcek, prostředků, předmětů denní potřeby nebo vybavení domácnosti, veřejných prostor nebo s využitím zdravotnického prostředku nelze zvládnout životní potřebu v přijatelném standardu. Za neschopnost zvládání základní životní potřeby se považuje rovněž stav, kdy režim nařízený odborným lékařem poskytujícím specializované zdravotnické služby neumožňuje provádění základní životní potřeby v přijatelném standardu.*

[17] Podle § 2 odst. 1 citované vyhlášky *při hodnocení schopnosti osoby zvládat základní životní potřeby se posuzuje, zda z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu je rozsah duševních, mentálních, tělesných a smyslových funkčních schopností dostatečný k pravidelnému zvládání základní životní potřeby*

a zda je fyzická osoba schopna rozpoznat, provést a zkontrolovat správnost zvládnutí základní životní potřeby. Přitom se přihlíží k tomu, zda dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav trvale ovlivňuje funkční schopnosti, k výsledku rehabilitace a k adaptaci na zdravotní postižení.

[18] Podle § 2a vyhlášky č. 505/2006 Sb. *pokud osoba není schopna z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu zvládat alespoň jednu z aktivit, která je pro schopnost zvládat základní životní potřebu vymezena v příloze č. 1 k této vyhlášce, není schopna základní životní potřebu zvládat, a to bez ohledu na příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.*

[19] Podle přílohy č. 1 vyhlášky č. 505/2006 Sb., jsou schopnosti u základní životní potřeby mobilita vymezeny takto: *Za schopnost zvládat tuto základní životní potřebu se považuje stav, kdy osoba je schopna zvládat vstávání a usedání, stoj, zaujímat polohy, pohybovat se chůzí krok za krokem, popřípadě i s přerušováním zastávkami, v dosahu alespoň 200 m, a to i po nerovném povrchu, chůzi po schodech v rozsahu jednoho patra směrem nahoru i dolů, používat dopravní prostředky včetně bariérových.*

[20] Slovo *mobilita* znamená *pohyblivost, schopnost pohybu, přemístitelnost, pohyby vykonávané kosterním a hladkým svalstvem*, a imanentně v sobě zahrnuje uvedené významy slova, význam pojmu mobilita nelze zúžit mechanicky pouze na fyziologický pohyb, byť poslepu, takový výklad by postrádal smysl a mohl by být bezúčelný či absurdní. Samotný pohyb svalem nezajistí přemístění žalobce v městském prostředí do kýžených míst, slepota odděluje člověka od věcí (na rozdíl od hluchoty, která jej odděluje od lidí, jak zní obecně známý citát Helen Keller). Vstup do vozovky, kde ani s normálním zrakem nelze předvídat všechny situace, uzavírky, tramvajové ostrůvky atd., jsou nečekané stavy a události, které ovlivňují při praktické slepotě člověka i v jeho přirozeném sociálním prostředí, kterým je cesta do školy aj. místa, kde osoby pracují, vzdělávají se a realizují své běžné sociální aktivity (hodně s metodikou ČSSZ ze dne 21. 12. 2011, čj. 61 – 1325 – 21.12.2011/3312, nazvanou Metodický pokyn vrchní ředitelky úseku lékařské posudkové služby, který je dostupný i na internetu). Pohyblivost ve smyslu dopravení se do cíle určení v jiné základní životní potřebě zahrnuta není. Slovním výkladem proto nelze dospět k jinému než uvedenému závěru, že žalobce trpící praktickou slepotou, což žádný z účastníků řízení ani soud nezpochybňuje, mobilitu nezvládá. Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 11. 2009, čj. 2 As 37/2009-62, www.nssoud.cz, *není-li pojem (zde nerozpustné nečistoty) definován v právním předpise jinak, je třeba mu při jeho výkladu přisoudit takový význam, jaký má v běžném jazyce.*

[21] Soud podtrhuje, že zdravotní stav žalobce se v době od 1. 12. 2012 do 28. 3. 2014 nijak nezměnil, proto je posouzení PK MPSV i z tohoto dalšího důvodu nepřesvědčivé. Žalovaný sám zdůvodňuje rozdíly mezi posouzením v jednotlivých obdobích především vázaností právním názorem podle rozsudku krajského soudu, kasační stížnost ani žádné jiné nesouhlasné vyjádření v řízení ani po jeho skončení nepodal. Tvrzení žalovaného, že byl ve správním řízení právním názorem soudu vázán jen pro uvedené období, je sice správné, avšak v rámci celkového posouzení s obdobím před a po je pak vytržené z kontextu. Rozdílné posouzení poukazuje na

nekonzistentnost postupů za nezměněného skutkového stavu a porušuje tak povinnost posuzovat stejné případy stejně podle § 2 odst. 4 a dále povinnost řádně zjistit skutkový stav podle § 3 a § 50 odst. 1, 3 a 4 správního řádu (zákon č. 500/2004 Sb. Podle § 2 odst. 4 správního řádu *správní orgán dbá, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby odpovídalo okolnostem daného případu, jakož i na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly*. Podle § 3 správního řádu *nevyplývá-li ze zákona něco jiného, postupuje správní orgán tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2*. Podle § 50 odst. 1 správního řádu *podklady pro vydání rozhodnutí mohou být zejména návrhy účastníků, důkazy, skutečnosti známé správnímu orgánu z úřední činnosti, podklady od jiných správních orgánů nebo orgánů veřejné moci, jakož i skutečnosti obecně známé*; podle § 50 odst. 3 správního řádu *správní orgán je povinen zjistit všechny okolnosti důležité pro ochranu veřejného zájmu*. V řízení, v němž má být z moci úřední uložena povinnost, je správní orgán povinen i bez návrhu zjistit všechny rozhodné okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch toho, komu má být povinnost uložena; podle § 50 odst. 4 správního řádu *pokud zákon nestanoví, že některý podklad je pro správní orgán závazný, hodnotí správní orgán podklady, zejména důkazy, podle své úvahy; přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo v řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci*. Ve správním řízení musela žalovanému vzniknout pochybnost o posouzení stupně závislosti žalobce, když mu byl uznán ve stupni II, poté ve stupni I a pak zase ve stupni II bez jakékoli změny zdravotního stavu a bez relevantního odůvodnění těchto změn. Pouhý odkaz na vázanost právním názorem soudu pro výšeč období pouze se shora uvedenou argumentací žalovaného není dle soudu dostačující.

[22] Žalovaný totiž pominul jiné metody výkladu než jazykový, nepřípustně formalistický a zužující výklad. Nadto podle soudu výklad podle metodiky není jedinou metodou výkladu, pokud je tento výklad v rozporu s ostatními interpretačními metodami. Metodika správních úřadů sice zavádí správní praxi, kterou je třeba dodržovat, avšak tento pokyn nemusí být vždy správný anebo správně aplikovaný v jednotlivém případě. V souzené věci však posouzení žalobce bylo v rozporu i s tímto pokynem, protože žalovaný nesprávně použil pojem *přirozené sociální prostředí*, do kterého nezahrnul místa, kde se žalobce vzdělává a realizuje cestu do školy, příp. další taková místa, jak již bylo uvedeno výše.

[23] Žalovaný nesprávně aplikoval argument znaleckého posudku MUDr. T. V. ze dne 26. 11. 2013. Žalovaný podle posudku PK MPSV uvedl, že žalobce nezvládá základní životní potřebu mobilita z důvodu nedostatečné sociální rehabilitace. Znalec však ve svém posudku, který má žalovaný ve správním spise k dispozici, uvedl, že z důvodu nedostatečné sociální rehabilitace žalobce nezvládá základní životní potřeby, které jako nezvládané neuznal ani on, ani správní úřady (tj. péče o zdraví, výkon fyziologické potřeby, tělesnou hygienu, stravování a oblékání s obouváním).

[24] Jednou z hlavních metod výkladu je metoda teleologická. Pokud podle důvodové zprávy (sněmovní tisk č. 372/0, volební období 2010 – 2013, předkladatelem byla vláda), u posouzení stupně závislosti cílem navrhovaných změn v zákoně o sociálních službách je posílit proklientské přístupy, zefektivnit provádění

systému, zachovat posuzování skutečností, rozhodných pro nezávislý život jednotlivce a vytvořit prostor pro jednání s posuzovanou osobou za účelem individualizace a zpřesnění posudkových výstupů, v souzené věci tomuto záměru žalovaný nedostál.

[25] Podle Mezinárodní statistické klasifikace nemocí a přidružených zdravotních problémů - 10. revize (zkratka MKN-10, dostupné i na internetu v české verzi), kterou byla nová právní úprava posuzování stupně závislosti vedena, pojem *pohyblivost* zahrnuje v kapitole 4 změnu udržování pozice těla, nošení, pohyb a zacházení s předměty, chůzi a pohybování se a používání dopravy. Při *nošení předmětů, pohybování se a zacházení s nimi z jednoho místa na druhé* se posuzuje například zvednutí číše nebo přenesení dítěte z jedné místnosti do druhé (položka d430). Při přemísťování předmětů pomocí dolních končetin se hodnotí schopnost provádět koordinované úkony s cílem pohybovat objektem pomocí dolních končetin, jednou nohou, jako při kopání do míče nebo šlapání na pedály na kole (d435). Dále se sleduje schopnost využití ruky při prvním úkonu (zvedání a brání předmětů rukama a prsty, jako když bereme tužku, d440) atd., využití ruky a paže při házení a chytání objektu (d445), při chůzi se mj. posuzuje chůze tržištěm nebo obchodem, okolo nebo skrze dopravní ruch nebo jiné přeplněné plochy (d4503). Při pohybu (d455) se posuzuje pohyb celým tělem z místa na místo jiným způsobem než chůzí, jako šplh po skalách, utíkání po ulici, poskakování, útěk tryskem, skákání, dělání kotrmelců nebo běh přes překážky. U pohybu za použití různých zařízení (d465) se posuzuje mj. pohyb na bruslích, lyžích atd. Při řízení (d475) se posuzuje schopnost kontrolovat nebo řídit pohybující se dopravní prostředek či zvíře, cestovat dle vlastního záměru nebo mít vlastní způsob přesunu, jako je auto, bycicl, člun nebo tažený vůz. U faktorů prostředí (str. 182) se posuzuje na desetistupňové škále, zda jsou facilitující nebo bariérové. Produkty a technologie mohou napomoci ke zlepšení funkčních schopností posuzovaných (str. 184).

[26] S ohledem na zásadu jednoty a bezrozpornosti právního řádu by žalobce neměl podle jednoho zákona splňovat podmínky imobility a podle druhého nikoliv. Podle bodu 3 písm. j) přílohy č. 4 vyhlášky č. 388/2011 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, ve znění účinném v roce 2014, *za podstatné omezení schopnosti pohyblivosti a orientace na úrovni zvláště těžkého funkčního postižení nebo úplného postižení pohyblivosti a orientace lze považovat tyto zdravotní stavy: neúplná (praktická) nevidomost obou očí, kterou se rozumí zraková ostrost s nejlepší možnou korekcí 1/60, 1/50 až světlocit se správnou světelnou projekcí nebo omezení zorného pole do 5 stupňů kolem centrální fixace, i když centrální zraková ostrost není postižena, nebo úplná nevidomost obou očí, kterou se rozumí ztráta zraku zahrnující stavy od naprosté ztráty světlocitu až po zachování světlocitu s chybnou světelnou projekcí.*

[27] Systematický výklad podaný se shora uvedených kritérií vylučuje, aby žalobce v souladu s § 2 vyhlášky č. 505/2006 Sb. provedl, rozpoznal a zkontroloval zcela všechny úkony mobility podle přílohy k této vyhlášce.

[28] Protože se soud spokojil s písemným vyjádřením znalce, neměl o něm pochybnosti pro jeho přesvědčivost a úplnost podkladů, již jej nevyslychal ani nežádal o vysvětlení.

[29] Krajský soud nezpochybnil závěr znaleckého posudku pro jeho přesvědčivé odůvodnění a pro své rozhodnutí převzal závěr posudku o počtu nezvládaných základních životních potřeb.

[30] Krajský soud proto zrušil rozhodnutí žalovaného pro vady řízení, neboť žalovaný si ve správním řízení neopatřil důkazy v takovém rozsahu, aby byl prokázán skutečný stav věci. Současně krajský soud vrátil věc žalovanému k dalšímu řízení. Žalovaný znovu ve věci rozhodne, přičemž bude vycházet z právního názoru krajského soudu, že žalobce byl v období od 14. 5. 2014 do 28. 3. 2014 osobou závislou na pomoci jiné fyzické osobě ve stupni II (středně těžká závislost).

[31] Soud přiznal úspěšnému žalobci náhradu nákladů řízení spočívající v uhrazené záloze na znalečné v částce 1.000 Kč, žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 a 2 s. ř. s.). Žalovaný je povinen zaplatit státu na účet krajského soudu v Ostravě náhradu nákladů řízení ve výši doplaceného znalečného ve výši 825 Kč v souladu s § 60 odst. 4 s. ř. s. (znalečné výši 1.825 Kč bylo přiznáno znalci usnesením ze dne 7. 10. 2014, čj. 72Ad 16/2014 - 50).

P o u č e n í :

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně ve lhůtě do dvou týdnů po doručení usnesení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské nám. 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaje o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Olomouci dne 20. 10. 2014

Za správnost vyhotovení:
Ing. Petra Rýparová

JUDr. Martina Radkova v. r.
samosoudkyně